

Mikulásnap a Bocskaiban

Köszönjük Mikulás, hogy meglátogattál minket! Várunk jövőre is....

Az Árpádkor, melynek soha nincs vége...

Ez már a negyedik Órségi beszámoló, tehát tudjuk Kondorfán az élet mit sem változott. A pergő nyelvű fogadósné fel- és lerohangálva, csipogva elégedetlenkedik, ha van vendég azért, ha nincs azért. A sötét fage-rendás plafonú házikónk mellett a lovak vidám horkantásokkal köszöntenek bennünket reggelente! A hajnal hasad, de a városi embernek ez a jó levegőn való mély kábulatú alvás mellett hajnali fél tízet jelent.

Összeszedtük magunkat és Velemér felé indultunk, mert már sokat halottunk arról a kis templomról, amely ott várt bennünket. Mondhatnák már megint egy újabb templom! De ezen a környéken, ha bármelyiket meglátogatjuk, ha a körülötte lévő földet tapossuk, ha a falát simítjuk, ha belépünk a kapuján, sok száz évet utazunk vissza és nem hiábavaló az oda vezető út. Mindegyik templom más, de az érzés, a lelkesedés és áhítat, amivel „bevesszük őket” ugyanaz! Hiszen nem csak történelmük van, nem csak az évszázadok söpörtek át rajtuk, de különös, érezhető energiával rendel-

keznek, ahol, és ahogyan megépítették őket.

A veleméri, talán a legjelentősebb az Árpád korabeliek közül. A Szentháromság templom építésének pontos ideje nem ismert, de feltételezhető, hogy építését – vagy elődjének építését – Szent István rendelte el, hiszen Velemér akkoriban 10 falunak volt központja. Ez a templom őrzi talán egyedül Magyarországon az eredetinek megfelelően régi képét és hangulatát, és ettől a legkülönlegesebb.

A kis templomban, ahol rendszeresen tartanak esküvőket, érkezésünkkor is éppen várták a násznépet. Előtte azonban még volt idő és egy helybéli hölgy mesélt a templom történetéről, a különös fényjátékokról. Eközben megpróbáltuk magunkat újra valahol az 1200-as, 1300-as évekből Magyarországra képzelni, és ebben a kis templom minden segítséget megadott.

Stílusa alapján feltételezhető, hogy az 1200-as évek második felében épült, bár oklevélben először 1360-ban említik. A kora gótikus templom belső fa-

lalt díszítő freskók hazánk legteljesebb épségben fennmaradt középkori fal-festményei, melyeken bibliai jelenetek elevenednek meg.

sugarak egyszerre világítják meg Szent Lászlót és a megfeszített Krisztust.

A téli napforduló idején a fény végig az északi falra esik. A legkeletibb ablakon bejutó sugarak délben a hajó és a szentély határán érik a padlót, és végül a szentségházban halnak el.

A templom hajóját három résablak

1863-ban már az épületet rémes állapotban volt, hiányzott a hajó és a torony tetőzete, a padlót állati ürülék borította, közöttük tábornokok nyomai. Mindez arra utalt, hogy az épületet a környék szegényei és állatai használják. Később le akarták bontani a romos templomot, hogy a kövekből istállót építsenek.

Az Órség 4.

A templom különlegessége, hogy keskeny ablakai tervezetten, meghatározott időpontokban engedik be a napfényt az épület belsejébe.

Minden bizonnyal ősi hagyomány a naptisztelethez lehetőséget adó alaprajz. Megfigyelték, hogy a téli napforduló hajnalán besütő nap a Madonna ölében látható gyermek Jézust világítja meg. Ennek nyomán két csoport különböztethető meg; az „égi” jellegűek, illetve az alsó képek a teremtett világ rendjét közvetítik. Ez a zodiákus, és a négy elem rendszerét jelenti. Egyes képek azonosíthatók a Tejút csillagképeinek főbb csoportjaival, másrészt utalás látható a magyar történelem folyamatára, folytonosságára is.

A nyári napforduló idején az első fény a Madonna köpenye alatt bújó bűnösöket világítja meg – jelezve, hogy ekkor számukra is van kegyelem. A mozgó fénysugár később a küszöbön áll meg, kijelöli a templom hosszát, az utolsó pedig a szentély és a diadalív sarkában fog el.

Napéjegyenlőség idején az utolsó

világítja meg belső kis részükkkel, ami itt értelem szerűen nem a csapadék elvezetésére, hanem a fény terelésére szolgál. Ezt támasztja alá az a tény is, hogy a részű aszimmetrikus – miként maguk az ablakok is azok. Az aszimmetria célja a fény útjának szabályozása: mindent pontosan akkor világítson meg, amikor annak ideje van. Elképzelhető, hogy a megvilágítás sok Árpád-kori templomunkban kapott ehhez hasonlóan kiemelt szerepet, ez azonban a többi, hasonló korú templom átépítései és átfestései miatt már nem ellenőrizhető.

A templom, így a freskók története kalandos. A reformáció idején, 1560 körül a földbirtokos Batthyány család és vele a falu reformátussá lett, a freskókat lemeszelték. Az ellenreformáció során a lakosság református maradt, de a templomot az osztrák megszállók visszaadták a katolikus egyháznak, de a hívek nélkül maradt épület leromlott, kis híján el is pusztult, a beverő eső leoldotta mészréteget, és alatta a freskók is pusztulni kezdtek.

A templomot és freskókat több alkalommal restaurálták, és ami igazán értékessé teszi, hogy a kis templom az eredetinek megfelelően helyreállítható tetőzet kivételével őrzi az 1300-as évek végén megteremtett képét és lenyűgöző, bensőséges hangulatát.

Az épületet eredetileg kívül is festették. Így például a hajó külső falát a bejáratnál jobbra szent Kristóf hatalmas freskója díszítette, azonban a külső képek leáztak; Szent Kristóf ábrázolásából már csak a glória nyomai fedezhetők fel, mert azokat nem csak felfestették, hanem bele is vájták a felületbe, így ma is láthatóak.

A templom kapujával szemben volt a valamikori falu, ma fákkal sűrűn benőtt terület, mögé se látunk.

A templom oldalában, a kívül valaha volt freskó nyomait mutató glória mélyedéseit megsimítottam, ahogy a falakat is, mint minden hasonló alkalommal, és csak aztán köszöntem el.

Kovács Hédi

